

САНГА ОЛОХ

ХАБЫАТ

1931 СЫЛ АЛТЫННЫМ

15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАН
ДЕПУТАТТАР ОРОУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 66 (6983)

1990 сых. Ыам ыйын 31 күнө.
ЧЭПНЭР

Сынапта
3 харчы

РСФСР НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАРЫН СЪЕДИГЭР

МОСКВА. (ССТА).

Б. Н. Ельцин РСФСР
Верховнай Советын Пред-
седателнин талымына.

Ыам ыйын 29 күнүгөр
сарсыарда Российскай Фе-
дерация народнай депу-
таттары съедигэр РСФСР
Верховнай Советын Пред-
седателнин талымына көстө-
дө куластаанын буол-
ла. Бастагы ички турга
кандидаттардан хайалара
дарааы ситиһиндэмнэ-
рин санаабыт.

Бу сырыыта куластаа-
һын түмүгэ маанык: А.
В. Власов — «сөбүлүүр»
— 467, «утары» — 570.
В. Н. Ельцин — «сөбү-
лүүр» — 535, «утары» —
502. В. Цой — «сөбүлүүр»
— 11, «утары» — 1076.

Талылыбытынан аарыл-
ларга 531 куласт наада
этэ.

Съезд куластаанын тү-
мүктэригэр куластын аары
комиссия боротоккулун
бигарсэтэ.

Дьяныардаах «ээбөх тү-
һүмэхтээх күрөстэһин»

финала итинник. Эрдэ
республика Верховнай Со-
ветын Председателнин по-
хугар 9 кандидат аата са-
галыы ааттаммыта. Ки-
чилэртэн алталара бэйэ-
лэрин отводтамыттар. Тү-
мүгөр кистэлэн куласта-
анын бюллетеныгар 3
араспаанына хаалларыл-
лыбыта.

Ыам ыйын 29 күнүгөр
сарсыардааһын кылгас
муннааха, депутаттар
куластаанынча ыгырыл-
лаахтарын ичиннэ, съезд
РСФСР кээкэ уобаласта-
рыгар Чернобыллааһын
АЭС саахалланымтын со-
дуларын суох огорор
уаһылылыбат дьааллар
тустарынан уураах ылы-
на. Съезд Чернобыллааһын
издээн түмүгөр радиоак-
тивнай өртүөн иртитил-
либит РСФСР оройуона-
рын национальнай эколо-
гическай издээн асанынан
биллэрэргэ уурда РСФСР
Министрларын Советын
ичиннэ Чернобыллааһын
АЭС саахалланымтын со-

дуларын суох огорууга
мытыллар үлэлэри сүрү-
кээһингэ республика
сий комитет тэрийин
балыттын. Комитет Брай-
скай куоракка олохсу-
дусэ.

МОСКВА. (ССТА).
Ыам ыйын 29 күнүгөр
ичи иккис агарыгар Рос-
сийскай Федерация на-
роднай депутаттары съе-
д РСФСР Верховнай Со-
ветын Председателнин бас-
тагы солбулааччыга, сол-
булааччыларга кандидат-
ралары туруорууга эти-
лэри баламниргэ депу-
татскай бөлөхтөр, нацио-
нальнай тэрилликтер уон-
на территориялар пред-
ставителлэриттэн сонно-
һуннэрэргэ уонна атын
боннууостарга комиссия-
ны тэрийэргэ быһаарыл-
ла.

Съезд үлэтин ыам
ыйын 31 күнүгөр—депу-
таттар прелеставителлэ-
рин этиллэри ырытан
огорбуттарын киннэ сал-
гырыта быһаарылыыта.

Урэх-куораттар су-
лууттара суох огорбут-
тара олох ыраатта.
Урукку эргэ, холко
сарттан турар, кулу-
тара эмэхсийбөн, көтү-
рөргө эрэ күһэллэбит-
тэро. Онтон ыла үлэ
дьоно сыһааланын
атаарар, киннэ көрөр,
муннаахтылар, түмсөр
мистэлэргэ суох ха-
лан, аһаалым сатан
ичин саллаһыныах
эмнэ быһыргы үйө-
нөһүн дьэһин кулуун
огостон бүтүгүгэ дьэ-
ри кэллэр. Манын
дыһа-уокка билэтин
ханнык да культура
үлэһитэ түптэһи-та-
тан үлэлээбэтэ. Эгэ
ыраахтан кэлэр гас-
роллар сыды-махара
баара дуо? Быһага, бу
дыһа кыра улаастак
кыһыл муһуга эрэ
аатыран турдаа.

Дьэһиннэ, урэх-куо-
рэлэр — сүрдээх көх-
төөх-һиннээх, сонно-
һуннэру сөбүлүүр, урук-
кута оройуонка билли-
бит ырыһыттаах, үн-
күүдүттээх дьон.

Бу күнүгөрэ Влади-
мир Николаевич Пан-
ков сатааһынылаах
воп үлэһиттээх тутуу
биргээдэтэ Урэх-Куо-
рэдэ культурнай-спор-
тивнай комитетке сана
дьэһин кээдэйүү ту-
тат пэндэс ыһыарда.

Тутууһулар үлэһин
быһыл сааһыры-ны-
һын сараллабыттар. Ки-
нэлэр, олох табыгас-
таах өртүннэ аттары-
нан үлэһин буолан,
суһал тэтимнэһин ту-
таллар. Кылаабыһаа,
тутуу үчүгэй хаачыс-
тыбалаах буоларыгар
хара ичиннэһиттан ны-
һаалаар. Мин өнү үлэ
көһөн итэһэйбитин,
Панковтаахха өссө сир
карааран уу-хаар тах-
сыбытын ичиннэ сы-
дыбытын.

Аны куруу, сана ту-
туу таһыгар этигэр
система батареилара,
турбалара кыстанан ту-
ралаара. Бу тутуу со-
тору кэмнэһин бүтүөх-
тээһин толору ситиэх-
тээһин өрдөттөн өрөм-
һын санааһын үөһэтэр
мурдуутара.

Биргээдэдэ Вален-
тин Васильевич Види-
шев, Вячеслав Нико-

ЭРГЭТТЭН САНГАБА

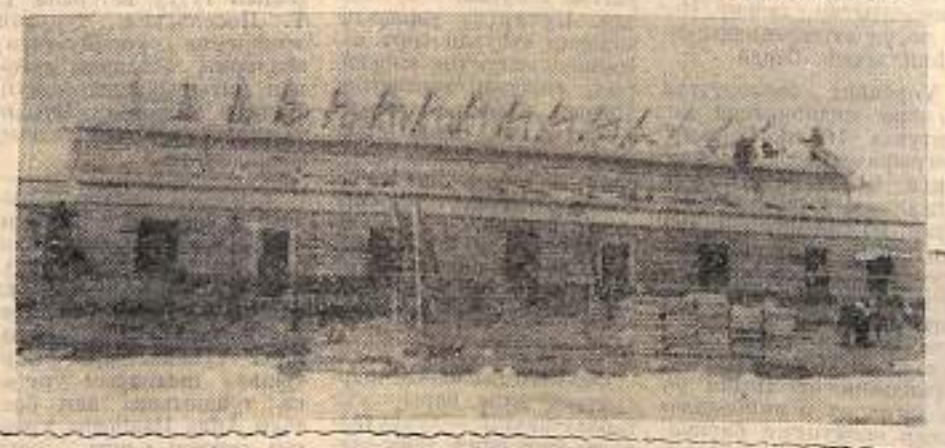
лаевич Макаров, Олег
Михайлович Николаев
курдук дэһиттэр уус
дьоһонор бааллар.

— Билиги ыраах Чу-
паннигиттан сылдыар
дьоһонут, Чурапчы оро-
уонутар кэлэн тутуу-
га үлэлээһинит хас да
сыл буолла. Сага дыһ-
лэри, хотоннору тутан
хаһааһыттарыгар үчү-
гэй хаачыстыбада тут-
тарбыһыт. Ону бары-
тын ааһан бигэр сө-
мөйө — суох. Көстөрүн
мурдук, бу тэтимнэһин
бардааха, кулуун кү-
һүн олохтоохторго на-
һын аһаара. Маһна,
Урэх-Куорэдэ, остоула
тутулуохтаах, өссө
тутуулааччылар маһы-
нан хаачыһыар буол-
лаастарына биргээдэ
үөрүүнэн ыһылар. Эр-
нэхтэрин сөн дьир
биргээдэ салаааччы-
та Владимир Панков.
Аны күһүн маһна-
гы кыраба хаар сыһна-
растын кыһааһыны тү-
һүүтэ Урэх-Куорэ үлэ-
һит дьоно бэйэлэрин
уруккуттан үмөстүгү-
бут, санаара сырдыр
түннүстөрдөөх. Култу-
раларын дьэһин аһын
тэлэһи аһахтара дуо?
Аһахтара. Ол күн
тосхойоохтун!

Т. КАРДАШЕВСКАЯ.

Синиоктарга: бири-
гээдэ салаааччыта В.
Н. Панков; В. В. Ви-
дешев (үөһэ); сага ту-
туу көстүүтэ.

Автор фотота.

КУУТУУЛЭЭХ БАРЖАЛАР

Бу күнүгөрэ Аммага
Кыһык-Кулда биригэ-
һитэр үлэ-хамнас үсүһүөн
барар. Маһна быйылгы
наһагацияны көрсүһө оро-
һуон уонна райпротреб-
союз туһааннаах комис-
сиялара өссө бу ый 27
күнүгүн үлэһиттэр.

Курууска, рабочай бы-
лаан быһытынан, 132
ичин тэрилликтаах буол-
лаһына, билигингэ оро-
һуон тэрилтэлэриттэн,
предприетеларыттан, оло-
ру сэргэ райпротребсоюзтан

бэйэһиттан 80-ча киһи
барда. Ордун тэриллик-
лэхтиһи «Агропромстрой»
МПК, «Агротехснаб»
производственной пред-
приетие уонна «Якутком-
мунагерго» дьоно киһи-
дилэр. Атын тэрилтэлэр
испийахтээх дьоннорун
бу күнүгэ толору ытал-
лара эрийдилэр.

Амма уута түһө турар.
Онон баржалар кэллэргэ
хартыстанар чинчэллэнэ.
Бастагы сыһааһынай теп-
лоход биригэһиттэ тик-

сигэһэ турар. Маһыһа
букир иккэһэ наада. И-
ккэ теплоход Алдан өрүс-
төн Амма төрдүгөр ичи-
ринтэ чаардаата. Көстө-
рун турдук, бастагы күн-
нэртэн хартыстаны ти-
һаарыллар кутталланна.
Бу күнүгөр өрдөһит.
Аммага хара уу кэллэһэ.
Саха АССР Министрла-
рын Советын итиннэ көрөр-
үөтөтэр аһааһах комис-
сията бөһөһө үлэһин са-
даллаата. Баржалар кэ-
лэллэрин күнүннэ-түүнү-
нэ итэһинилэр.

Г. ЕГОРОВ.

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН СЕССИЯТЫГАР

МОСКВА. (ССТА). Ыам
ыйын 29 күнүгөр ССРС
Верховнай Совета дойду
экономическай балаһыан-
һатын уонна сүрүннэр
рыночнай экономикага
ичирин концепциятын ту-
һууан правительство дь-
һаалатын дьүүлэһини
түмүктээтэ. Сессияда тү-
мүк тылы ССРС Минист-
рларын Советын Предсе-
дател Н. И. Рыжков эттэ.

Кини правительство
аатыттан киллэрлибит
концепцияны дьүүлэһин-
гэ кыттыбыттарга барыла-
рыгар киллэрбит этиллэ-
рин уонна бэлэттэһини-
рин ичин маһтанна. Ара-
тар рынокка ичирин бон-
нууостарыгар ол булгуч-
чу наадалаах, атын ал-
тернатива суох дьэһин
санаа баара көстүбүтүн
бэлэттээтэ. Рыночнай э-
кономиканы тэрийин уонна
оноука сөптөөх түрүттэри
үөһэтин суолларыгар тох-
туур буоллаха, маһна
улахан хайдыһылар баал-
лар.

Билиһаа барыбыт маһы-
батыгар, дьэһэ түмүгөр
ССРС Министрларын Со-
ветын Председателэ, боч-
чумнаах бэрэбиэркэ турар
уонна ону билиги бири
соммо уонна талап ылыт
суолбуттар эрэллээх эрэ
буоллаһытына, билигин
бастагы хардылардыттан
туолуууу итиннэ сана
түһүүтэ арылаллаа-
таһына эрэ ситиһинлээх-
тик туоруохтун. Үөһэ-
бит быһыһы-маһыһы
өйдөөхтүн-тойдоохтук кө-
рүөххэ, барытын «сөп»
«сыһа» дьэһ холкутук,
толкуйдаахтык ырааһна-
тан көрүөххэ, быһаары-
лыһы ыларга дьэһнээх
коруот бүтүүнүн субэ-
һиннэ тэрийнээххэ, олох-
хо киллэрингэ дьэ ол ара
кэннигиттан турунуохха —
эһин дойду бары гражд-
нэрин итиннэ ыгырыах-
пын баһарабын.

Депутаттарга дьүүлэ-
һиллибит боннууоска
ССРС Верховнай Советын
уурааһын бырайыага, ону
тэһэ туспа. «Бурдукка

уонна бурдук огоруктар-
га сана розничнай сыһа-
алары киллэрин бэрэ-
дэһин туһууан» парламент
уурааһын бырайыага би-
лиһиннэрлиһинэ.

Онтон салгыы кылгас
тыл этиллэргэ сүрүннэр
рынокка уонна сыһаалары
үрдэтингэ ичирин туста-
нынан боннууостары ба-
һа-бэйэлэриттэн араар-
тырыга этилиһин. Эконо-
мическай проблемалары
дириттэһин дьүүлээһингэ
парламентарийдарга наа-
да буолар информация
тиһибэтин туһууан бэлэ-
тэһин этилиһин.

Н. И. Рыжков тыл
этиллэргэ киллэрлибит
конструктивнай-идеялар
ордук үчүгэйди ырытан
көрөр наадатыгар быһа-
рыһыны ыһыһыны бири
нэдиһэ тардан биэрэргэ
эттэ. Парламентарийдар
ичи этиһин кытары сөбү-
лэстилэр.

ССРС Верховнай Со-
ветын сессията үлэтин сал-
гытар.

рыттылар. Бу 400 гектар
ыһыһааһа П. Х. Сидоров
эвентэ сизмэһи 168 гек-
тарга түһэрдэ. Туорахтаах
культуралары ыһыһан
совхоз Талыйдөөдү өдө-
лөһтө дьарыгыгар буол-
лаһына, сүөһү аһылыгар
ыһаан күөх маассаны
ыһыһа улахан прэвэгэ Ма-
ралааһын өдөлөһтөһүгар
тиһсэр. Маһна 280 гек-
тарга сиилэс ыһыһаах-
тааһар хойутаһыны хол-
кутууу таһыста.

Хөртүөнүуу олардуу
Субуруускай аатынан сов-
хозка үчүгэй. Оуруотчу-
тар быһааннаах 50 гектар-
дарын баһаһа бүтөрдилэр.
А. СТЕПАНОВА

Сааскы ыһы-90 БИЭТЭК ЧУГАҤААТА

Бэрэһэһит турутууан
туорахтаах культурулар
ыһыһалары оройун түөрт
сакһаһара түмүктэһилэр.
«Бахсы», Карл Маркс
аатынан, Субуруускай
аатынан уонна Эрилик
Эрестин аатынан сакһа-
тар бурдук барыта 1611
гектарга ыһыттар.

Эвентолар аны жүрүү
тутууттар, хайдымал үр-
дүннө аһагы уонна онтон
калин ырааһа паары нөтө-
бүүгэ турунуохтаахтар.
Ордук үчүгэйди, хаачыс-
тыбалаахтык Субуруускай
аатынан совхозтан К. В.

Чичиниаров салаһар эв-
ентэ үлэлээһини бэлэ-
һиннэ наада.

Оттон ичи кэмгэ сорох
сирдэргэ араас биричи-
нэһин күтү-чаһы сүтэрин
тахсыһыны сырытта. Ол
курдук, «Мындааһы»
совхозка бааһыһалар сак-
сы уута ыһаһаннар. Карл
Маркс аатынан совхозка
трактордар саахалланан
үлэ тардылла сырытта. От-
тон бири кнэг ыһыһаах
«Мугудай» совхозка сү-
рүн, хоту бааһыһалара ни-
һэһидэригэр эһин кэллэ-
һин ардахтар маһыһин сы-

